

לורנס פִּישר

"בינה מלאכותית מפחידה אותי"

בולאון מספר 64

עבר כמעט חודש מאז הבולאון האחרון וקיבלתי הרבה שאלות אם לא נמאס לי לכתוב. התשובה היא לא אבל גם לי מותר לתת לראש שלי, או לאצבעות, לנוח. ניסיתי להכתיב את בולאון אבל סירי לא מבינה את המבטא שלי בעברית. הפסד שלה.

כשהייתי בן 16 ולמדתי למבחנים, היינו צריכים לקרוא סיפור קצר בשם "תשובה" מאת פרדריק בראון. בסיפור קצר זה, מדענים מחברים את כל המחשבים בעולם כדי ליצור מחשב-על. כשהם שואלים את המחשב, "יש אלוהים?" המחשב עונה, "כן, עכשיו יש אלוהים" ואז ממשיך להכות את המדען למוות עם ברק. מעולם לא נחשפתי למחשבים לפני כן, ואפילו מחשבוני כיס עדיין לא הכרנו. באותה תקופה עדיין השתמשנו ב"סרגל חישוב" (מראה את הגיל שלי), אבל קריאת הסיפור גרמה לי לחשוב על אפשרות של אדם נגד מכונה ולהיפך.

המשכתי לקרוא עוד קצת ולמדתי על אלן טיורינג שהשתמש במכונה כדי לפצח את צופן האניגמה הגרמני וחשבתי שזה מגניב, אבל לא AI. טיורינג הגדיר מבחן הנקרא על שמו, מבחן טיורינג. תאר לעצמך שאתה משחק במשחק שבו אתה משוחח עם שני אורחים מסתוריים. אחד מהם הוא בן אדם אמיתי והשני הוא רובוט סופר חכם. אתה לא יודע מי הוא מי כי אתה מדבר איתם רק באמצעות טקסט, כמו חדר צ'אט. אם הרובוט יכול לשוחח כל כך טוב שאתה לא יכול להבדיל בינו לבין האדם, אז הרובוט עבר את המבחן. זה בעצם אומר שהמכונה ממש טובה ובעלת תכונות כמו אנושיות, גם אם היא לא באמת כזו. מחשבה מפחידה.

היום אנחנו רואים ילדים ומבוגרים, כולם צמודים לטלפונים, משחקים ללא מחשבה מול מחשב, אבל האם זה באמת מאתגר? תלוי את מי שואלים, אבל משחק לוח אחד הפך לאתגר, של אדם נגד מחשב, משחק המלחמה: שחמט!

בשנת 1997 גבר המחשב "כחול עמוק" בדו קרב על אלוף העולם דאז, גארי קספרוב (הבול הגרמני משמאל). מאז מחשבי השחמט רק השתכללו, וכיום אין ספק כי מעגלי הסיליקון גוברים על התאים האפורים האנושיים במשחק המלכים.

המאבק בין האדם למכונה בשדה השחמט החל, כמובן, הרבה קודם לכן. אני בטוח שלא תאמינו לי, אבל ראשיתו של המאבק הזה הוא בשנת 1769. באותה שנה הציג פרקש קמפלן, יהודי שהיה פקיד בחצר הקיסרית האוסטרית מריה תרזה, מכונה שיודעת לשחק שחמט. המכונה גברה בקלות על כל יריביה בחצר הקיסרית.

המכונה של קמפלן כללה שולחן עם לוח שחמט. ליד הלוח ישבה בובה בלבוש אוריינטלי, אשר הקנתה למכונה את הכינוי "הטורקי". בתוך המכונה, מוסווה על ידי מערכת מתוחכמת של מראות וגלגלי שיניים, ישב אדם שכיוון את מסעיה של המכונה. עבור הצופה התמים, וכאלה היו רוב הצופים, נראה היה שהמכונה משחקת לבד, ומנצחת את יריביה האנושיים. הבול משמאל מראה את "הטורקי".

אחרי זמן קצר הכריז קמפלן שהמכונה התקלקלה. לאחר מותו מכר בנו את "הטורקי", והקונים ערכו סבב הופעות ברחבי אירופה. קהל רב נהר לראות את הפלא, וכמובן שבשלב זה נדרש "לאכלס" את המכונה בשחקן ברמה גבוהה.

אחד משיאיה של המכונה של קמפלן היה המפגש עם חובב שחמט נלהב, נפוליאון בונפרטה. הקיסר הצרפתי לא היה שחמטאי חזק, אבל יריביו האנושיים נזהרו היטב שלא לנצח אותו בתדירות גבוהה מידי. למכונה לא היו פחדים כאלה, והיא ניצחה את נפוליאון 0-3 ללא כל קושי. מספרים, שבמשחק הרביעי ניסה נפוליאון לבחון את המכונה וביצע מסע לא חוקי. "הטורקי" שלח את ידו והחזיר את הכלי של נפוליאון למקומו, ובכך רמז לנפוליאון כי הוא נדרש לציית לחוקי המשחק. על פי הסיפור נפוליאון ניסה "לעבוד" על המכונה שוב ושוב, עד שבפעם השלישית המכונה התעצבנה עליו כהוגן והעיפה את כל הכלים מהלוח. בשחמט אין מקום לרמאים!

בשנת 1826 הגיעה מכונת השחמט של קמפלן לארצות הברית. הסופר אדגר אלן פו (מימין) ראה אותה בפעולה, ובכתביו יש תיאור שלה. פו גם היטיב לנחש כי אדם מסתתר בתוך המכונה. בסופו של דבר המכונה נמכרה למוזיאון, שם סיימה את חייה בשנת 1854 בשריפה, והיא בת 85.

כמובן שבהמשך נבנו גם מכונות שחמט אמיתיות, אך על כך בבולאון אחר.

אני רוצה להודות לחבר הטוב שלי שעזר לי להכין את הבולאון הזה כי לי אין ידע בשח! אני יודע שיש חבר טוב אחר שמיד ישלח לי מתחרה לבולאון הזה ששלף מחברו היותר טוב ChatGPT. נהניתם, ספרו לחברים, עוד יותר נהניתם, תרגישו חופשיים לשתף. לא נהניתם, אז אולי תהנו מסיפור הבא.

אז זהו, זה הסיפור של היום, ויש עוד אבל בפעם הבאה. אם בא לכם להגיב אז הנה קישור לשליחת מייל אלי: [שליחת מייל](#)

תגובות, הערות, בקשות וכד' ניתן לשלוח אלי ל lf.stamps@gmail.com

אם רוצים להפסיק לקבל את הניוזלטר, נא לשלוח לי מייל חוזר

ניתן להוריד את כל הניוזלטרים הקודמים באתר ההתאחדות: <http://israelphilately.org.il/info.asp?item=489>

מוזמנים גם לבקר באתר: <https://stampandstories.blogspot.com>

אתר חדש בנושא גלויות של הסטרייטיפ היהודי: <https://thejewishstereotypes.blogspot.com>

וגם בערוץ היוטיוב שלי: <https://www.youtube.com/channel/UCHGHlvoXTTM0rpyd3zW3lQQ>